

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Karla Šimky a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce: **R. M.**, zastoupen opatrovníkem: Organizace pro pomoc uprchlíkům, se sídlem Praha 7, Veletřní 24, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti opatrovníka proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 8. 2006, č. j. 28 Az 26/2006 - 15,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 8. 2006, č. j. 28 Az 26/2006 - 15 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se Organizace pro pomoc uprchlíkům jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, kterým byla ustanovena podle § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též „o. s. ř.“), § 64 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“) opatrovníkem žalobce v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 4. 2006, č. j. OAM-440/VL-10-04-2006. Tímto rozhodnutím nebyl žalobci udělen azyl pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu) a bylo rozhodnuto, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona. Krajský soud dospěl v daném řízení k závěru, že vyčerpal všechny dostupné možnosti ke zjištění místa pobytu žalobce a proto bylo třeba ustanovit mu opatrovníka.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; namítá, že soud nedostatečně zjišťoval místo pobytu žalobce. Stěžovatel upozorňuje na to, že ustanovení opatrovníka je velkým zásahem do procesních práv účastníka řízení, neboť ten jeho ustanovením ztrácí možnost disponovat řízením. Stěžovatel má zato, že je možné ustanovit opatrovníka pouze tehdy, je-li dostatečně prokázáno, že pobyt účastníka není znám. K tomu odkazuje na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 572/05. V daném případě však krajský soud pouze ověřil z databáze žalovaného, že se žalobce nezdržuje v místě svého hlášeného pobytu a další kroky ke zjištění jeho místa pobytu už neučinil. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí krajského soudu bylo vydáno po nabytí účinnosti zákona č. 350/2005 Sb. (tj. po 13. 10. 2005), postupoval zdejší soud již podle s. ř. s. ve znění novelizovaném uvedeným zákonem. Nejvyšší správní soud se proto ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a je tedy přijatelná. Nejvyšší správní soud se vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu podrobně věnoval např. ve svých usneseních ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, případně ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006-57, (obě dostupná na www.nssoud.cz), kde dospěl k závěru, že o kasační stížnost přijatelnou se může jednat mimo jiné tehdy, pokud se *kasační stížnost dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

Kasační stížnost byla shledána v daném případě přijatelnou. Nejvyšší správní soud se sice institutem opatrovnictví podle § 29 odst. 3 o. s. ř. zabýval již dříve (např. ve svém rozsudku ze dne 26. 2. 2004, č. j. 4 Azs 12/2004 - 61, dostupném na www.nssoud.cz, či usnesení ze dne 13. 7. 2004, č. j. 2 Azs 233/2004 - 32, publikovaném ve Sb. NSS pod č. 380/2004), avšak neřešil přímo situaci, která je podstatou případu právě projednávaného. Nezabýval se tedy dosud tím, jak velké úsilí je krajský soud povinen vynaložit na zjištění místa pobytu účastníka, aby se o něm dalo hovořit jako o účastníkovi neznámého pobytu.

Poté, co byla kasační stížnost shledána přijatelnou, mohl se Nejvyšší správní soud zabývat zde uvedenými důvody, přičemž důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel uplatňuje důvod obsažený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (*nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé*), konkrétně namítá, že krajský soud pochybil, když ho ustanovil opatrovníkem, aniž měl dostatečně zjištěno, zda je žalobce skutečně neznámého pobytu.

Ze soudního spisu vyplynulo, že krajský soud zjistil z databáze žalovaného, že žalobce dne 21. 5. 2006 svévolně opustil Pobytové středisko K. n. O., aniž by oznámil místo svého dalšího pobytu. Na základě toho krajský soud dospěl k závěru, že vyčerpal dostupné možnosti ke zjištění místa pobytu žalobce a ustanovil mu jako osobě, jejíž pobyt není znám, opatrovníka podle § 29 odst. 3 o. s. ř., § 64 s. ř. s.

Podle § 29 odst. 3 o. s. ř., který se prostřednictvím § 64 s. ř. s. použije i ve správním soudnictví, může předseda senátu, pokud neučiní jiná opatření, ustanovit opatrovníka také účastníku, jehož pobyt není znám. Opatrovnictví osoby neznámého pobytu je institucí *sui generis*, obsahově značně odlišnou od ostatních případů opatrovnictví. Pojmovým znakem tohoto zastoupení, založeného rozhodnutím soudu, je to, že vztah mezi zástupcem a zastoupeným trvá jen do té doby, než se zjistí pobyt zastoupeného a než se ten dozví o vedeném řízení. Odpadne-li podmínka neznámého pobytu účastníka, funkce opatrovníka zaniká a soud nadále jedná s účastníkem řízení. Z toho vyplývá, že je-li účastníku řízení ustanoven opatrovník, ač k tomu nebyly splněny podmínky formulované v § 29 odst. 3 o. s. ř., jde o případ, kdy byla účastníku nesprávným postupem soudu v průběhu řízení odňata možnost jednat před soudem. K institutu opatrovnictví se již opakovaně vyjadřoval Ústavní soud (např. ve svých rozhodnutích ze dne 25. 9. 2002, sp. zn. I. ÚS 559/2000, ze dne 25. 10. 2001, sp. zn. I. ÚS 204/2000, a ze dne 16. 10. 2001, sp. zn. I. ÚS 322/2000), přičemž pravidelně zdůrazňoval, že *funkce opatrovníka nebyla zákonem upravena proto, aby usnadňovala činnost soudu v tom, aby měl kam odesílat písemnosti, nýbrž byla vytvořena proto, aby byly důsledně hájeny zájmy účastníka, který se nemůže účastnit řízení, a vykonávat tak svá práva a povinnosti sám*. Ústavní soud také připomínal, že *ustanovení opatrovníka účastníku řízení, jehož pobyt není znám, musí předcházet šetření o tom, zda jsou dány předpoklady pro postup v řízení, či zda není možno použít jiné opatření*. V rozhodnutí, na něž odkazuje stěžovatel (náleznost Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 572/05) pak byla vyzdvižena povinnost soudu vyčerpat *všechny dostupné možnosti ke zjištění místa pobytu účastníka*.

V daném případě je zřejmé, že krajský soud veškeré dostupné možnosti ke zjištění místa pobytu žalobce nevyčerpal, neboť se spokojil pouze se sdělením obsaženým v databázi žalovaného, že žalobce opustil pobytové středisko, kde byl hlášen k pobytu, a nesdělil místo svého dalšího pobytu. Jak správně v kasační stížnosti připomíná stěžovatel, krajský soud se měl dále - chtěl-li ustanovit žalobci opatrovníka podle § 29 odst. 3 o. s. ř. - alespoň dotázat příslušných orgánů Policie ČR, zda nemají o žalobcově pobytu informace, případně provést šetření v místě jeho hlášeného pobytu. Neučinil-li tak, nelze jeho postup považovat za dostatečný a žalobce za osobu neznámého pobytu ve smyslu § 29 odst. 3 o. s. ř.; podmínky pro ustanovení opatrovníka tedy naplněny nebyly.

V daném případě lze dále připomenout možnost naplnění podmínek § 33 písm. e) zákona o azylu. Podle tohoto ustanovení již při zjištění, že se žalobce nezdržuje v místě hlášeného pobytu a jeho změnu soudu neoznámil, je na místě zastavení řízení podle § 47 písm. c) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud tedy shledal v postupu krajského soudu vady, které mohly mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. naplněným.

Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozhodnutí ve smyslu § 110 odst. 3 s. ř. s.

V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti ve smyslu § 110 odst. 2 s. ř. s.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. listopadu 2006

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu